

ЗАТВЕРДЖУЮ

Виконуючий обов'язки начальника
Інституту державного управління у
сфері цивільного захисту

П.Б. Волянський

"22" вересня 2014 р.

ПРОГРАМА
перспективного розвитку територіальних курсів,
навчально-методичних центрів цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності областей, міста Київ
на 2015-2021 роки

м. Київ – 2014

I. Загальні положення

Програма перспективного розвитку територіальних курсів, навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності областей, міста Київ на 2015-2021 роки (далі – Програма) визначає мету, перспективні напрямки діяльності навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності областей, міста Київ (далі – Центри) щодо основних завдань у сфері функціонального навчання (підвищення кваліфікації цільового призначення) керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, професійно-технічної освіти, надання інших освітніх послуг та методичного супроводу суб'єктів господарювання, що проводять навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту.

Програма розроблена відповідно до положень Конституції України, Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про професійно-технічну освіту”, Національної доктрини розвитку освіти, затвердженої Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347, Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, затвердженої Указом Президента України від 25 червня 2013 р. № 344, Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій, затвердженого Указом Президента України від 16 січня 2013 р. № 20, Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів з питань цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року № 819 та інших законодавчих актів України.

Розроблення Програми зумовлено необхідністю докорінних змін, спрямованих на підвищення якості навчання населення у сфері цивільного захисту з урахуванням існуючих небезпек техногенного та природного характеру, передового досвіду з питань навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях для забезпечення безпеки людини в сучасному житті.

II. Мета та завдання

Метою цієї Програми є забезпечення підвищення якості надання освітніх послуг на інноваційній основі, засадах особистісної орієнтації та компетентнісного підходу до організації навчального процесу шляхом побудови сучасної і ефективної системи функціонального, професійно-технічного навчання, методичного супроводу суб'єктів господарювання, що проводять навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту.

Завдання Програми спрямовані на:

оновлення цілей та змісту навчання працюючого населення у сфері цивільного захисту на основі компетентнісного підходу та особистісної

орієнтації, до організації навчального процесу з урахуванням сучасних ризиків виникнення надзвичайних ситуацій;

забезпечення підвищення якості навчання на інноваційній основі, сучасного психолого-педагогічного та методичного супроводження навчального процесу;

участь працівників Центрів у розробці та впровадженні стандартів професійно-технічної освіти з підготовки фахівців робітничих професій для потреб оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та професійних аварійно-рятувальних служб;

побудову ефективної системи методичного супроводу суб'єктів господарювання, що проводять навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту;

створення в Центрах єдиного відкритого інформаційно-освітнього простору та впровадження на його основі дистанційного навчання, моделі швидкого навчання, онлайн курсів тощо;

всебічний розвиток професійної майстерності та творчого потенціалу педагогічних працівників Центрів;

удосконалення та розвиток матеріально-технічної бази з метою забезпечення подальшого покращення умов проведення навчального процесу;

забезпечення стабільного фінансово-економічного функціонування на основі диверсифікації фінансової бази;

розширення переліку платних послуг та порядку їх надання, а також ефективного та економного використання фінансових надходжень;

модернізацію системи управління Центрами на основі моніторингу їх діяльності за сучасними критеріями оцінки якості навчання.

III. Аналіз сучасних проблем

Низький рівень прогнозування вірогідності виникнення надзвичайних ситуацій, неможливість уникнути їх негативного впливу на життя людей зумовлено, зокрема, протиріччями між:

потребою суспільства в реалізації “Стратегії сталого розвитку суспільства” (Програма розвитку Організації об'єднаних націй), розумінні забезпечення соціально-економічної, техногенно-екологічної безпеки і повільним впровадженням норм, стандартів професійної діяльності органів влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання в сфері цивільного захисту;

об'єктивною потребою формування у сучасних фахівців компетенції з визначення небезпек й ризиків професійної діяльності, готовності до дій у надзвичайних ситуаціях та недосконалою системою підготовки з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту, призначенням на посади, що відповідають за безпеку без спеціальної підготовки в сфері цивільного захисту у системі післядипломної освіти;

новими соціальними вимогами до професійної діяльності керівного складу та недостатнім рівнем їхньої підготовленості для впровадження менеджменту на основі ризик-орієнтованого підходу;

великої кількості непрацюючого населення (безробітні, пенсіонери, діти, інваліди) та необхідністю формування у них навичок щодо дій у надзвичайних ситуаціях.

IV. Напрями розвитку Центрів

Процеси глобалізації, швидке впровадження у сфері суспільства нових інформаційно-комунікаційних технологій ставлять перед освітою у сфері цивільного захисту якісно нові завдання.

Програма враховує зміни макроекономічних умов, які відбулися за останні роки, ґрунтується на аналізі зовнішніх та внутрішніх ризиків виникнення надзвичайних ситуацій, зорієнтована на інноваційний підхід до процесу навчання і наукових досліджень у сфері цивільного захисту та відштовхується від системного впровадження інноваційних технологій навчання.

Реалізація програми спрямована на:

покращення якісного складу педагогічних працівників, підвищення рівня кваліфікації та професійної компетентності викладачів, збереження кадрового потенціалу Центрів;

мотивацію педагогічних працівників до інноваційної діяльності шляхом проведення пошукових та прикладних наукових досліджень, участі у проведенні наукових конференцій, семінарів, нарад, зборів, виставок, вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду;

забезпечення розвитку інфраструктури, удосконалення навчальної матеріально-технічної бази;

активізацію співробітництва з іншими навчальними закладами України, поступову інтеграцію у світовий освітній простір.

До основних напрямів розвитку Центрів відносяться:

1. Вдосконалення нормативно-правової бази системи цивільного захисту.
2. Оновлення цілей та змісту функціонального і професійно-технічного навчання.
3. Підвищення якості навчального процесу.
4. Впровадження стандартів професійно-технічної освіти та удосконалення підготовки робітничих професій для потреб оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.
5. Методичний супровід суб'єктів господарювання, що проводять навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту.
6. Інформатизація навчального процесу.
7. Розвиток професійної майстерності педагогічних працівників та посилення кадрового потенціалу.
8. Розвиток матеріально-технічної бази.
9. Фінансово-економічне забезпечення.

Основні заходи реалізації Програми

5.1. У напрямку вдосконалення нормативно-правової бази системи цивільного захисту:

внесення пропозицій щодо перерозподілу повноважень і визначення чіткого механізму відповідальності за навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.

Термін виконання: до 2017 року

Положення про організацію навчального процесу з функціонального навчання.

Термін виконання: до 1 січня 2015 року

Вимог до структури і змісту програм з функціонального навчання.

Термін виконання: до 1 січня 2015 року

Порядок формування та ведення Переліку навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту з навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту

Термін виконання: до 1 лютого 2015 року

Положення про проведення на підприємствах, в установах та організаціях інструктажів, навчання та перевірки знань працівників з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях.

Термін виконання: до 2016 року

Типових положень про структурні підрозділи Центрив (курси удосконалення керівних кадрів регіону, міські курси, навчально-консультаційний пункт, методичний кабінет, кабінет інформаційних технологій, лабораторія наочних засобів навчання, навчальний пункт).

Термін виконання: до 2017 року

5.2. У напрямку оновлення цілей та змісту функціонального і професійно-технічного навчання.

На основі аналізу сучасних ризиків виникнення надзвичайних ситуацій перегляд програм функціонального навчання з урахуванням переліку функціональних завдань керівного складу та фахівців, діяльність яких

пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, професійно-технічної освіти, методичного супроводу суб'єктів господарювання, що проводять навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях.

Термін виконання: до 2018 року

Надання допомоги місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування та суб'єктам господарювання у визначенні щорічних обсягів навчання та обліку осіб, які зобов'язані проходити функціональне навчання.

Термін виконання: щороку

Залучення педагогічних працівників Центрів до перевірок виконання місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання вимог щодо зобов'язання проходження навчання керівним складом і фахівцями за функціональними програмами навчання у сфері цивільного захисту.

Термін виконання: щороку

5.3. У напрямку підвищення якості навчального процесу

Проведення науково-практичних семінарів з керівним та педагогічним складом Центрів з питань впровадження у педагогічну практику передових освітніх технологій, ефективних методик до організації навчального процесу.

Термін виконання: щороку

Проведення науково-методичної, практико-орієнтованої, дослідно-експериментальної роботи з актуальних проблем організації функціонального та професійно-технічного навчання.

Термін виконання: щороку

Залучення до проведення окремих занять з функціонального навчання науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, найбільш досвідчених працівників територіальних органів ДСНС України, посадових осіб територіальних підсистем ЄДСЦЗ.

Термін виконання: щороку

Розширення взаємодії Центрів з навчальними закладами всіх рівнів з питань удосконалення державних стандартів викладання начальних дисциплін "Безпека життєдіяльності", "Цивільний захист", "Основи охорони праці" та "Охорона праці в галузі".

Термін виконання: щороку

Використання можливостей методичних об'єднань територіальних органів управління освітою, соціального захисту різних верств населення для впровадження інноваційних технологій з навчання безпеки життя молоді, патронаж базових (опорних) навчальних закладів з цивільного захисту, проведення спільних семінарів з обміну досвідом, обласних методичних секцій, педагогічних читань, виставок.

Термін виконання: щороку

Удосконалення методичного забезпечення навчального процесу, підвищення практико-орієнтованості навчальних програм функціонального та професійно-технічного навчання.

Термін виконання: щороку

Оптимізація змісту та структури аудиторного навантаження слухачів шляхом збільшення кількості годин для практичних занять.

Термін виконання: до 2017 року

Впровадження моніторингових досліджень якості організації навчального процесу, рівня педагогічної майстерності викладачів, сприйняття слухачами новітніх освітніх технологій, нововведень у навчально-методичному забезпеченні, оцінки та діагностики компетенції слухачів тощо.

Термін виконання: до 2021 року

Розробка пропозицій щодо нових критеріїв та порядку рейтингового оцінювання навчально-методичних центрів, удосконалення порядку їх перевірок і звітності.

Термін виконання: до 2016 року

5.4. У напрямку впровадження стандартів професійно-технічної освіти та удосконалення підготовки робітничих професій для потреб оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

Розробка проектів державних стандартів професійно-технічної освіти робітничих професій:

4223 “Радіотелефоніст аварійно-рятувального підрозділу”.

Термін виконання: до 2017 року

8333 “Машиніст насосних установок пожежно-рятувального транспортного засобу”.

Термін виконання: до 2019 року

5169 “Командир відділення пожежно-рятувальної частини”.

Термін виконання: до 2020 рік

Основних робітничих професій професійних аварійно-рятувальних служб.

Термін виконання: до 2021 року

Запровадження навчання навичкам надання домедичної допомоги.

Термін виконання: з 1 січня
2015 року

Удосконалення та приведення у відповідність з Положенням про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах організацію професійно-технічного навчання на Центрах.

Термін виконання: 2016 рік

Укріплення взаємодії Центрів з територіальними органами і підрозділами ДСНС України з питань участі педагогічних працівників в атестуванні професійних аварійно-рятувальних служб та присвоєнні класної кваліфікації.

Термін виконання: щороку

5.5. У напрямку методичного супроводу суб'єктів господарювання, що проводять навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту.

Створення та систематичне оновлення інформаційної бази методичних матеріалів (рекомендацій, пам'яток, плакатів тощо) щодо науково-методичного супроводу суб'єктів господарювання, що проводять навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях, в умовах терористичного акту, їх апробація і розповсюдження.

Термін виконання: щороку

Посилення просвітницько-інформаційної роботи з усіма верствами населення щодо дій у надзвичайних ситуаціях, популяризація здорового та безпечного способу життя через технічні і друковані засоби масової інформації, соціальну рекламу та шляхом проведення представницьких педагогічних заходів (конференцій, семінарів, круглих столів, кінолекторіїв тощо).

Термін виконання: щороку

Здійснення моніторингу навчання населення та надання консультаційної і методичної допомоги консультаційним пунктам, утвореним при місцевих органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, для якісного

оволодіння громадянами навичками поведінки в умовах надзвичайних ситуацій, користування найбільш поширеними засобами захисту і надання першої само- та взаємодопомоги.

Термін виконання: щороку

Надання консультаційної та методичної допомоги суб'єктам господарювання (в тому числі на договірних засадах) щодо ведення документації з питань організації навчання персоналу, розробці та наповнення інформаційно-довідкових куточків з питань цивільного захисту.

Термін виконання: щороку

5.6. У напрямку інформатизації навчального процесу

Формування та впровадження єдиного інформаційного освітнього простору Центрів шляхом створення єдиної інформаційно-комунікаційної платформи на базі Інституту.

Термін виконання: до 2021 року

Впровадження індивідуальних модульних програм різних рівнів складності для конкретних категорій слухачів.

Термін виконання: до 2021 року

Створення системи дистанційного навчання, в тому числі для посадових осіб, які за технологічним процесом не мають змоги проходити курсове навчання, людей з фізичними вадами.

Термін виконання: до 2021 року

Запровадження електронної бібліотеки в Центрах, створення “Скриньки педагогічної майстерності” (каталогу методичних матеріалів в допомогу педагогічним працівникам: мультимедійних, друкованих тощо).

Термін виконання: до 2021 року

Розробка та впровадження електронних підручників, посібників та їх розповсюдження засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Термін виконання: щороку

Забезпечення кабінетів інформаційних технологій сучасними комп'ютерними програмами.

Термін виконання: щороку

5.7. У напрямку розвитку професійної майстерності педагогічних працівників та посилення кадрового потенціалу.

Поступовий перехід до комплектування педагогічних посад Центрів на контрактну основу, як найбільш стимулюючу форму трудових відносин з правовим закріпленням таких угод.

Термін виконання: до 2020 року

Забезпечення підвищення якості додаткової спеціальної підготовки керівного та педагогічного складу Центрів.

Термін виконання: щороку

Розроблення додаткової системи мотивації, стимулювання та заохочення інноваційної діяльності педагогічних працівників, їх результативного прагнення до підвищення педагогічної майстерності, підвищення впливу результатів атестування.

Термін виконання: до 2021 року

Впровадження в систему удосконалення професійної майстерності педагогічних працівників інноваційних форм: творчих груп, майстер-класів, у тому числі в режимі відеоконференцій, дистанційного, ситуаційного і контекстного навчання, проектних методів.

Термін виконання: до 2021 року

Систематичне інформаційне забезпечення педагогічних працівників Центрів з питань організації навчального процесу, вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду.

Термін виконання: щороку

5.8. У напрямку розвитку матеріально-технічної бази.

Удосконалення матеріально-технічної бази з метою забезпечення сприятливих умов для навчання, побуту та праці слухачів і співробітників з визначенням пріоритетних напрямків, етапності та концентрації фінансових і матеріальних ресурсів.

Термін виконання: щороку

Забезпечення ефективного використання матеріалів, енергоресурсів, безпечної та надійної експлуатації будівель, споруд та інженерних мереж шляхом своєчасної профілактики, модернізації, проведення капітальних, поточних ремонтів, реалізації заходів енергозбереження.

Термін виконання: щороку

Модернізація медіа та інформаційно-комунікаційного забезпечення навчальних аудиторій та робочих місць співробітників Центрів.

Термін виконання: до 2021 року

5.9. У напрямку фінансово-економічного забезпечення.

Участь у реалізації регіональних програм в частині виготовлення за рахунок місцевих бюджетів методичної літератури з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності для потреб місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Термін виконання: до 2021 року

Якісне розширення спектру платних послуг, уніфікація порядку їх надання Центрами.

Термін виконання: до 2021 року

VI. Очікувані результати

Виконання Програми дасть можливість забезпечити перехід до вищої якості освіти, зокрема:

підвищити якість навчання шляхом впровадження новітніх педагогічних та інформаційних технологій;

покращити якісний склад педагогічних працівників;

підвищити рівень кваліфікації та професійної компетентності викладачів;

підвищити авторитет ДСНС України;

активізувати пошукову дослідно-експериментальну діяльність;

вдосконалити навчальну матеріально-технічну базу;

активізувати співробітництво інституцій освіти і науки з питань навчання населення безпеки життєдіяльності та цивільного захисту.

VII. Фінансове забезпечення виконання заходів Програми перспективного розвитку Центрів

Фінансування заходів цієї Програми здійснюється за рахунок коштів загального і спеціального фондів державного бюджету, передбачених на утримання Центрів на поточний рік.

Заступник начальника Інституту
з наукової роботи

А.П. Медвідь

